

De markt van de dood

Oktober 2010

OIVO

Onderzoeks- en Informatiecentrum
van de Verbruikersorganisaties

Inhoudstafel

1. Doelstellingen
2. Methodologie
3. De doden gedenken
4. Allerheiligen
5. Begrafenissen
6. Conclusies

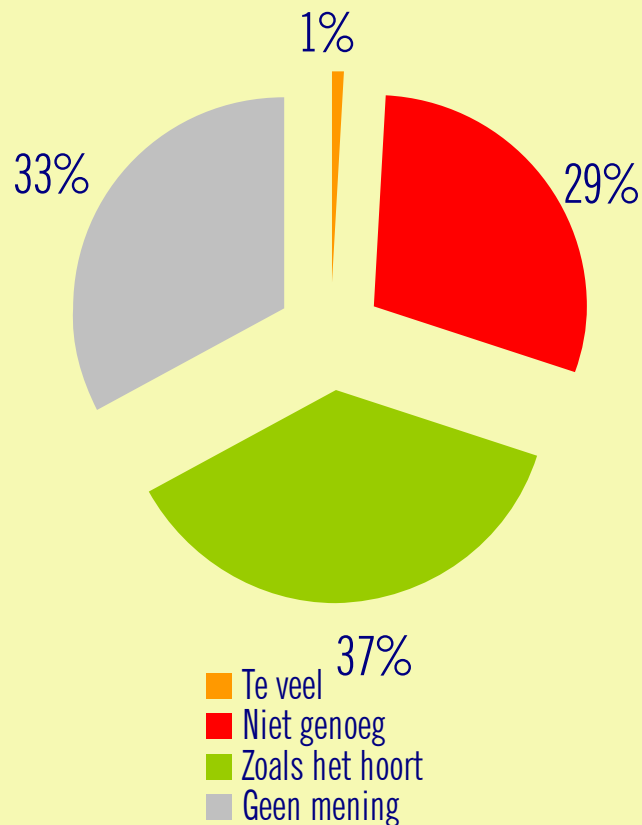
Doelstellingen

- De houdingen en het gedrag van de consumenten evalueren op het gebied van het gedenken van de doden, van Allerheiligen en van uitvaartdiensten.

Methodologie

- 696 kwantitatieve interviews, telefonisch afgenomen van Belgen van 18 jaar en ouder.
- Field : december 2009.
- Aselecte gelaagde gecorrigeerde steekproef.
- De resultaten hebben de gepaste statistische behandelingen (Student en normale wet) ondergaan.
- De maximale totale foutmarge op de steekproef bedraagt 3,8%.
- Enkel de betekenisvolle resultaten worden voorgesteld. Elk gegeven werd geanalyseerd in functie van de locatie (Brussel, Vlaanderen, Wallonië), het geslacht, de leeftijd, de grootte en de samenstelling van het gezin, de sociale groep en hoofdverantwoordelijke voor de aankopen (HVA) of niet.

De doden gedenken

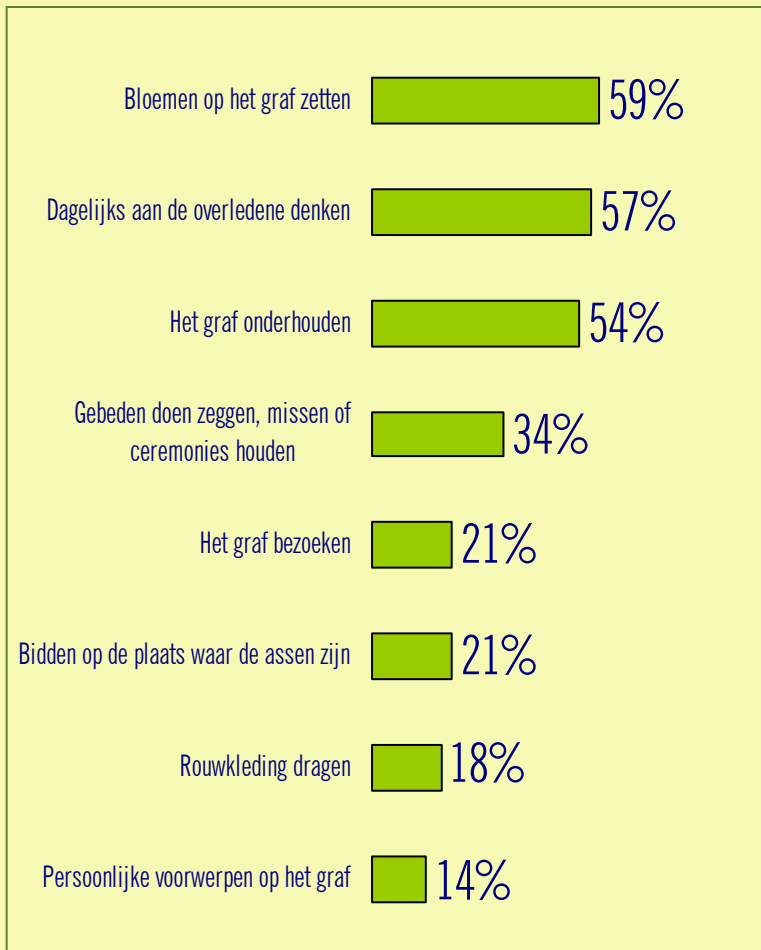

➤ Vindt u dat onze maatschappij voor de herdenking van de doden ... doet?

- Meer dan 1 op de 3 consumenten vindt dat de nagedachtenis van de doden in onze huidige maatschappij in ere gehouden wordt zoals het hoort.
- 3 op de 10 consumenten vinden dat de doden niet (goed) genoeg herdacht worden.
- 1 consument op de 100 is van mening dat onze maatschappij te veel doet om de doden te herdenken.
- Een derde van de consumenten spreekt zich hierover niet uit.

Basis: respondenten

De doden gedenken

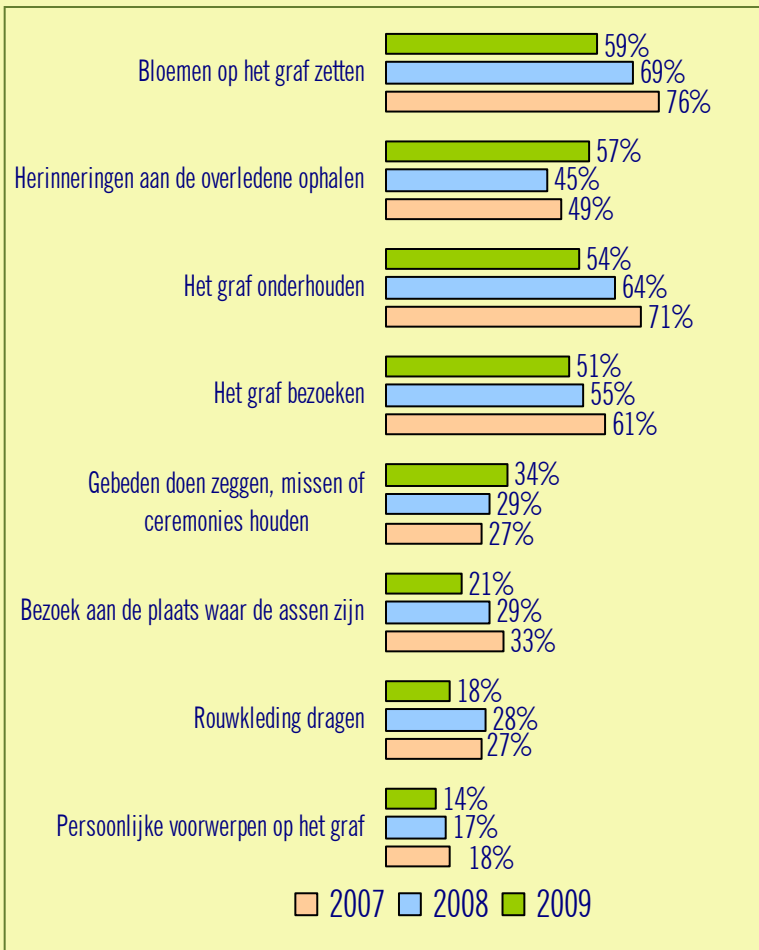

➤ De doden kunnen op meerdere manieren herdacht worden. Doet u het volgende (of zou u het doen)?

- Ter nagedachtenis van hun overleden dierbaren zetten de consumenten bloemen op het graf, onderhouden ze de grafzerk en denken ze dagelijks aan de overledene.
- Een derde van hen laat gebeden zeggen, missen opvoeren of andere burgerlijke of religieuze ceremonies houden.
- 1 op de 5 consumenten bezoekt het graf of de plaats waar de assen staan of uitgestrooid werden.
- Minder dan 1 op de 5 draagt rouwkleding en zet persoonlijke dingen (een gedenkplaat, kruis enz.) op het graf van de overledene.

Basis: respondenten

De doden gedenken

➤ De doden kunnen op meerdere manieren herdacht worden. Doet u het volgende (of zou u het doen)?

- Almaar minder consumenten gedenken overleden dierbaren door de volgende handelingen: het graf bezoeken, onderhouden of er bloemen op zetten; de plaats bezoeken waar de assen uitgestrooid werden; rouwkleding dragen en persoonlijke voorwerpen op het graf zetten.
- Anderzijds komt dagelijks herinneringen ophalen en gebeden doen zeggen en missen of ceremonies doen houden almaar frequenter voor.

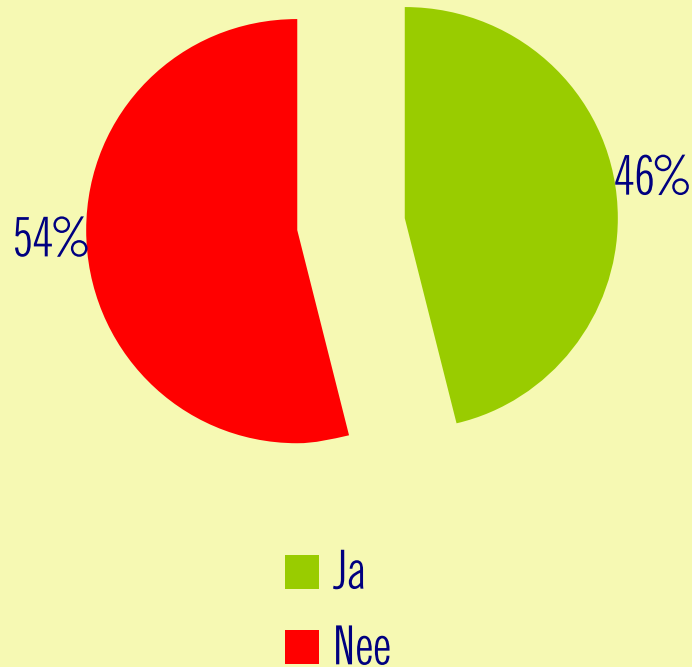
Basis: respondenten

De doden gedenken: verschillen volgens profiel

- Het graf onderhouden en er bloemen op zetten komt minder frequent voor bij mensen onder de 50 en meer bij mensen van 50 en ouder.
- De Nederlandstaligen gaan ook meer het graf van dierbare overledenen onderhouden en er bloemen op zetten dan de Franstaligen.
- De Brusselaars onderhouden de nagedachtenis van hun doden veel minder dan het gemiddelde.

Allerheiligen: kerkhofbezoek

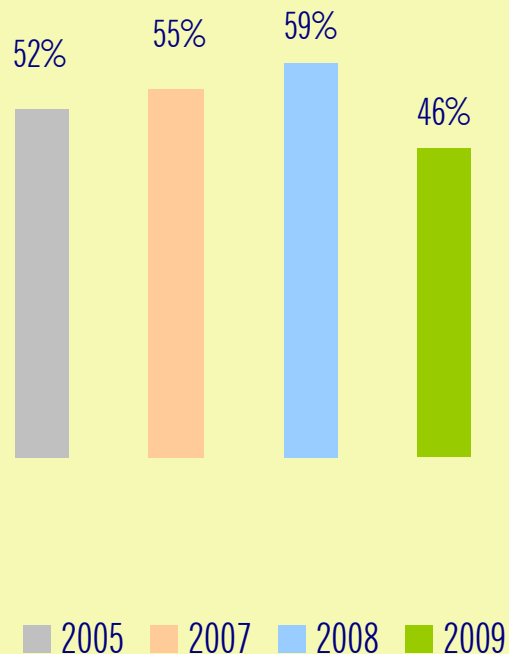

➤ Hebt u ter gelegenheid van Allerheiligen een kerkhof bezocht?

- In België bezoekt bijna de helft van de consumenten het kerkhof rond Allerheiligen.
- De traditie om de doden te gedenken is levendiger aanwezig in de Vlaamse (+24%) en Waalse kleine dorpen (+20%), in de Vlaamse landelijke gemeenten (+21%) en bij de consumenten ouder dan 50 (+17%). De Brusselaars (-39%), de leeftijdsgroepen van 18-29 jaar (-25%) en van 30-39 jaar (-13%), de gezinnen met 4, 5 (-17%) en 6 personen en meer (-37%) evenals de hoge sociale groepen (-12%) bezoeken minder dan het gemiddelde het kerkhof voor Allerheiligen.

Basis: respondenten

Allerheiligen: evolutie van het kerkhofbezoek

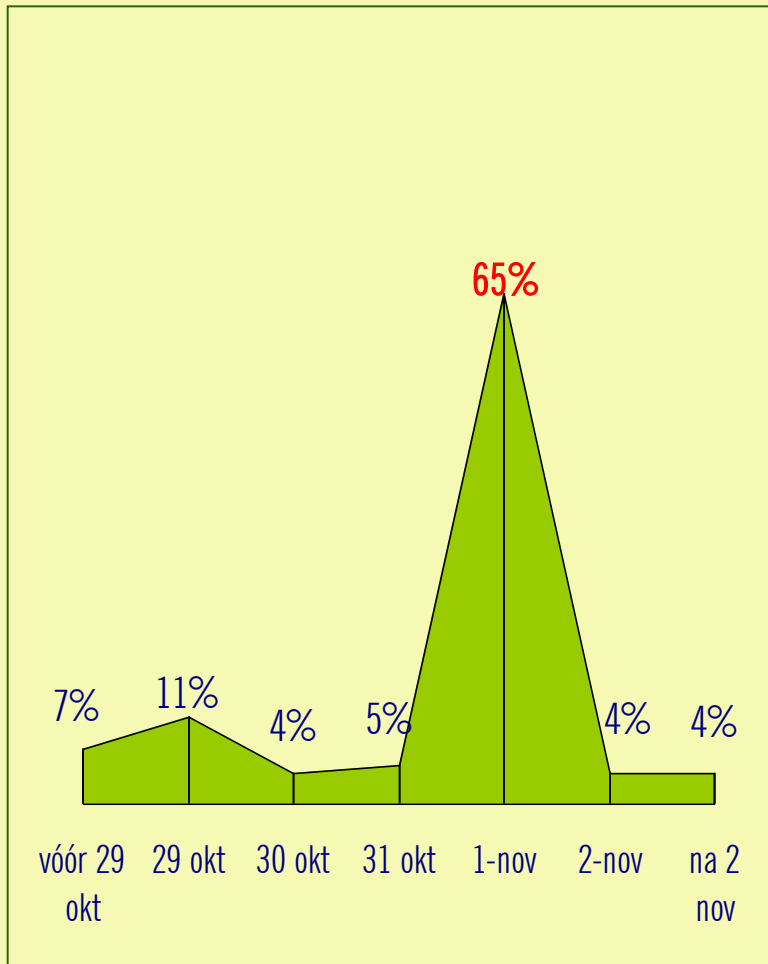

➤ Hebt u ter gelegenheid van Allerheiligen een kerkhof bezocht?

- Voor Allerheiligen kerkhoven bezoeken zat in de lift tussen 2005 en 2008, maar ging achteruit tussen 2008 en 2009.

Basis: respondenten

Allerheiligen: datum van het kerkhofbezoek

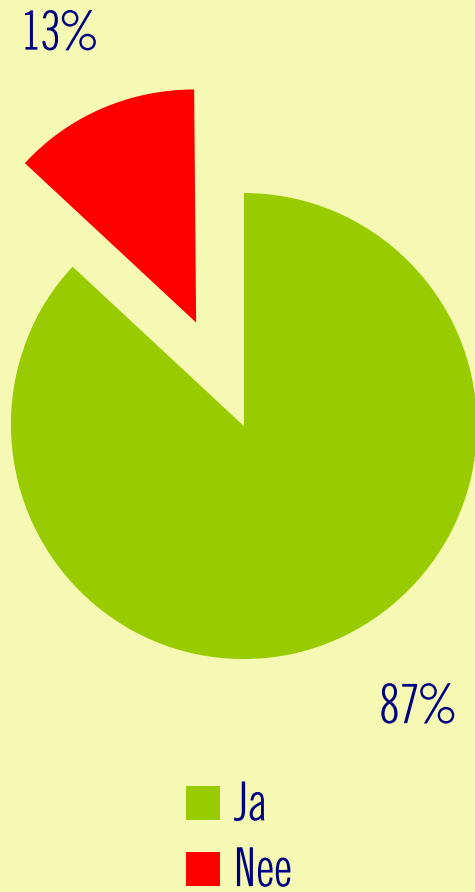

➤ Op welke datum hebt u het kerkhof bezocht?

- 2 op de 3 consumenten gaan op 1 november naar het kerkhof om hun overledene(n) te herdenken.
- 1 op de 10 consumenten ging 1 of 2 dag(en) voor of na Allerheiligen naar het kerkhof.
- 1 op de 5 consumenten zegt dat hij/zij nog vroeger (op 29 oktober of op een nog vroegere datum) naar het kerkhof gaat.

Basis: consumenten die het kerkhof bezoeken

Allerheiligen: bloemen kopen

➤ Neemt u bij die gelegenheid bloemen mee om een dode te gedenken?

- Minder dan 9 op de 10 personen nemen bloemen mee als ze naar het kerkhof gaan om een overledene te gedenken.
- Die bloementraditie blijft actueel voor de meeste kerkhofbezoekers. Er is geen betekenisvol verschil tussen de sociaaldemografische categorieën.

Basis: consumenten die het kerkhof bezoeken

Allerheiligen: evolutie van het bloemen kopen

➤ Neemt u bij die gelegenheid bloemen mee om een dode te gedenken? (2005-2008)

- Het kopen van bloemen voor Allerheiligen is licht afgenomen tussen 2007 en 2008, om terug op het peil van 2005 te komen. Die geneigdheid om bloemen te kopen blijft stabiel sinds 2008.

Basis: consumenten die het kerkhof bezoeken

Allerheiligen: bloemen kopen

2,8

■ Aantal met bloemen versierde graven

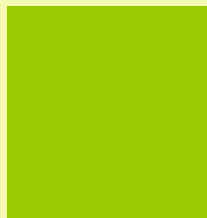
➤ Op hoeveel graven hebt u bloemen gezet?

- De consumenten die bloemen voor Allerheiligen gekocht hebben, hebben die op drie graven gezet. In vergelijking met 2008 is het aantal met bloemen versierde graven licht teruggelopen (van 3.3 naar 2.8).
- De Walen (3.7), de alleenstaanden (3.7) en de inwoners van de Waalse kleine dorpen (4.2) zetten bloemen op meer graven dan de gemiddelde consument. De leeftijdsgroep van 40-49 jaar (2.1), de gezinnen met 3 personen (2.1) en de inwoners van de Vlaamse landelijke gemeenten (2.2) zetten bloemen op minder graven.

Basis: consumenten die het kerkhof bezoeken en bloemen kopen

Allerheiligen: bloemen kopen

31,1 €

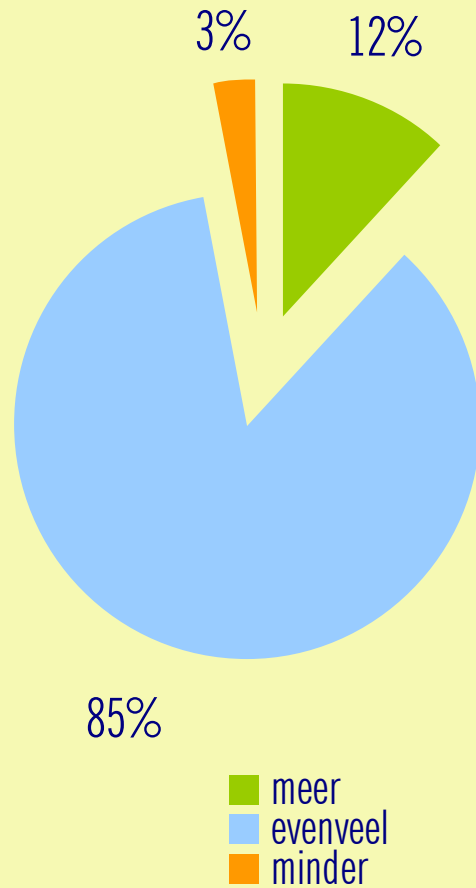
■ Totale uitgaven

➤ Hoeveel hebt u in totaal betaald voor die bloemen?

- Gemiddeld hebben de consumenten 31,10€ uitgegeven voor bloemen op de graven van hun overledene(n) voor Allerheiligen. Dat bedrag is stabiel gebleven in vergelijking met 2008.
- Mensen van 65 en ouder hebben gemiddeld 12,80€ meer betaald, namelijk 43,90€.

Basis: consumenten die het kerkhof bezoeken en bloemen kopen

Allerheiligen: bloemen kopen

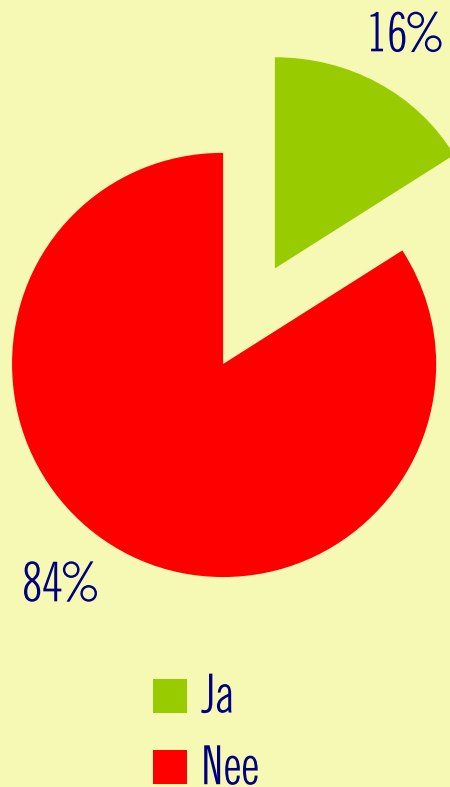
➤ Denkt u dat u in vergelijking met Allerheiligen van vorig jaar (meer/evenveel/minder) bloemen gekocht hebt dit jaar?

- In vergelijking met Allerheiligen van 2008 denken de consumenten dat ze in 2009 evenveel bloemen gekocht hebben.
- 1 op de 10 consumenten denkt dat hij/zij meer bloemen gekocht heeft dit jaar.

Basis: consumenten die het kerkhof bezoeken en bloemen kopen

Uitvaartdiensten: schikkingen

➤ Hebt u al schikkingen getroffen voor uw uitvaartdienst?

- Meer dan 1 op de 6 consumenten zegt al schikkingen getroffen te hebben voor zijn/haar eigen uitvaartdienst. Het percentage is gestegen tussen 2008 en 2009 (van 9% naar 16%).

Basis: respondenten

Uitvaartdiensten: schikkingen

een uitvaartverzekering,
begrafenisplan
onderschreven

71%

het kerkhof gekozen
waar u begraven wilt
worden

49%

de begrafenis-
onderneming gekozen

46%

beslist om een kerkelijke
dienst te houden

34%

beslist om een
burgerlijke dienst te
houden

33%

➤ In het vooruitzicht van uw begrafenis hebt u...?

- De consumenten die al schikkingen voor hun uitvaartdienst getroffen hebben, hebben in de meeste gevallen al een uitvaartverzekering afgesloten, een begrafenisplan onderschreven, het kerkhof gekozen waar ze begraven willen worden en de begrafenisonderneming gekozen.
- Een derde van hen heeft al beslist welke soort ceremonie (burgerlijk, kerkelijk) ze willen.

Basis: consumenten die al schikkingen voor hun uitvaartdienst getroffen hebben; meerdere antwoorden mogelijk

Uitvaartdiensten: schikkingen

beslist om organen af te staan 26%

een testament opgemaakt 24%

financiële en/of materiële
gift(en) gedaan 18%

over de details van de
ceremonie (teksten, muziek, ...) 17%
beslist

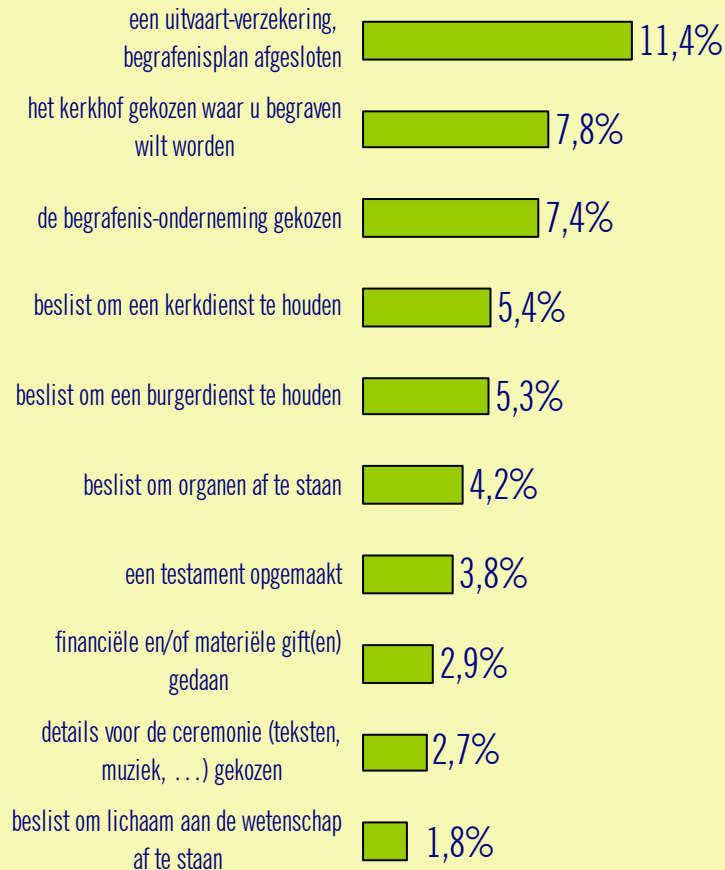
beslist om uw lichaam aan de
wetenschap af te staan 11%

➤ In het vooruitzicht van uw begrafenis hebt u...?

- Een vierde van de consumenten heeft beslist om organen af te staan en een testament opgemaakt.
- Van de 16% personen die al schikkingen getroffen hebben, heeft maximum 1 op de 5 giften gedaan, over de details van de ceremonie beslist en besloten om zijn lichaam af te staan aan de wetenschap.

Basis: consumenten die al schikkingen voor hun uitvaartdienst getroffen hebben; meerdere antwoorden mogelijk

Uitvaartdiensten: schikkingen

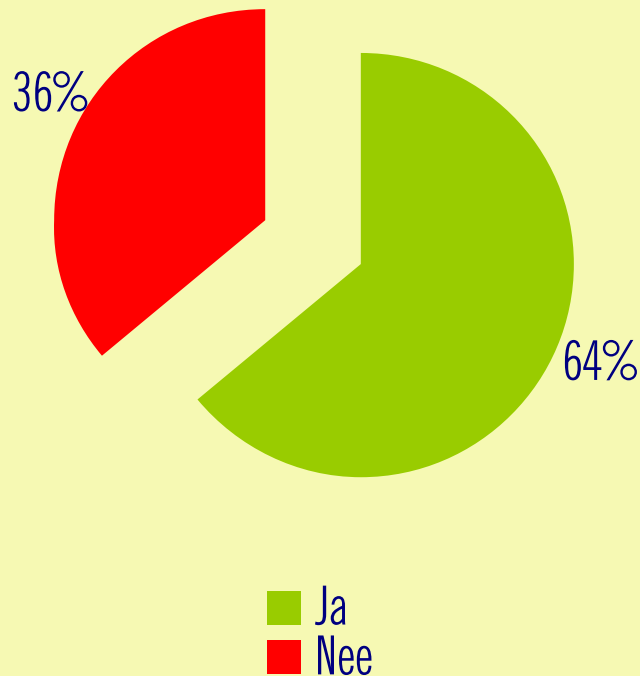

➤ In het vooruitzicht van uw begrafenis hebt u...?

- Op de hele bevolking heeft 1 persoon op 10 al schikkingen getroffen voor de eigen uitvaartdienst.
- Slechts 3 op de 100 consumenten hebben financiële en/of materiële giften gedaan en 4 op de 100 hebben een testament opgemaakt.
- De beslissing om organen en/of het lichaam af te staan blijft marginaal: 6 personen op de 100. In vergelijking met 2008 wordt er vaker beslist om bij het overlijden organen af te staan (van 2.2% naar 4.2%).

Basis: percentages overgebracht op de hele bevolking

Uitvaartdiensten: schikkingen

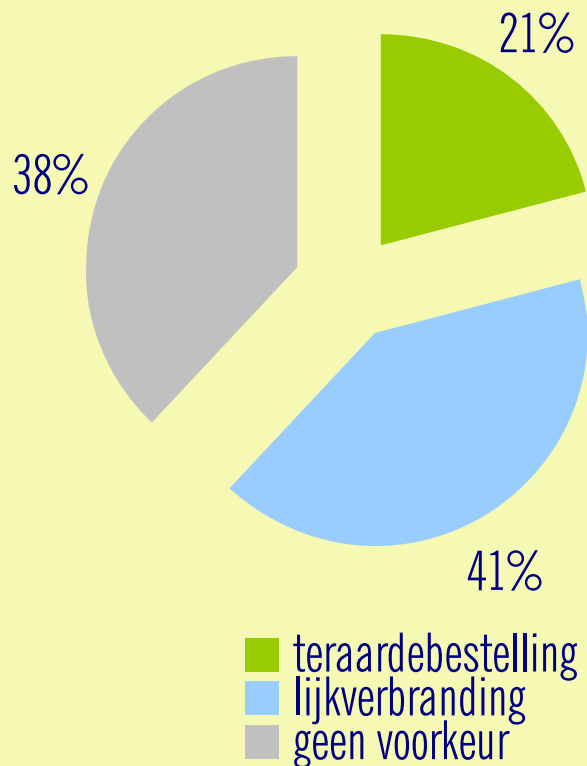

➤ Hebt u over de door u getroffen schikkingen gesproken met familie, omgeving?

- Twee derden van de consumenten die al schikkingen voor hun eigen uitvaartdienst getroffen hebben, hebben erover gesproken met familie, omgeving.

Basis: consumenten die al schikkingen voor de uitvaartdienst getroffen hebben

Uitvaartdiensten: lijkverbranding of teraardebestelling?

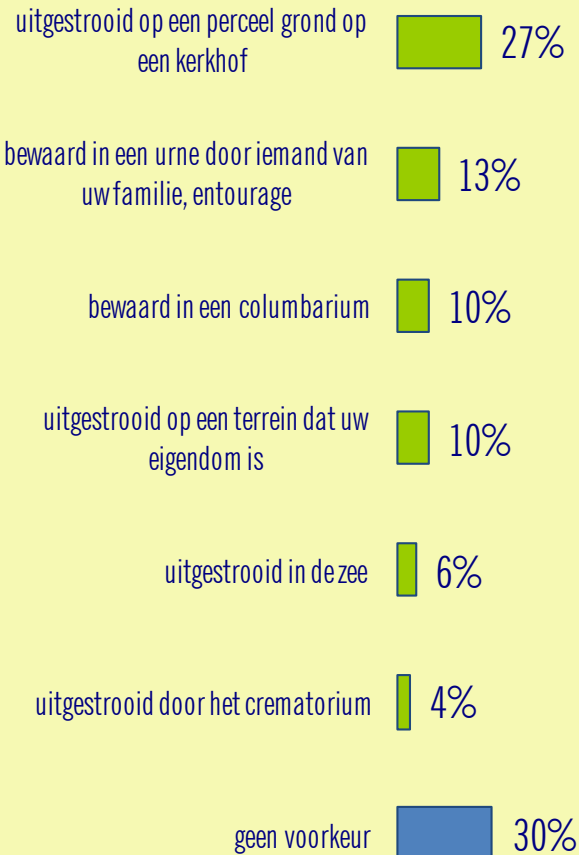

➤ U hebt gekozen voor... ?

- 4 op de 10 consumenten geven de voorkeur aan lijkverbranding.
- 1 op de 5 kiest voor teraardebestelling op een kerkhof.
- 4 op de 10 consumenten spreken in dat verband geen voorkeur uit.
- De interesse voor lijkverbranding neemt sterk toe ten nadele van de teraardebestelling (van 29% in 2008 naar 41% in 2009).

Basis: respondenten

Uitvaartdiensten: lijkverbranding

➤ Wenst u dat uw as wordt...

- 1 op de 3 consumenten die verbrand willen worden, heeft geen specifieke wens aangaande zijn/haar as.
- 3 op de 10 consumenten willen dat de as uitgestrooid wordt op een stuk grond op een kerkhof.
- 1 consument op 8 wil dat zijn/haar as in een urne bewaard wordt door (en thuis bij) een naaste verwant.
- 1 op de 10 consumenten wil dat zijn/haar as bewaard in een columbarium of uitgestrooid wordt op een terrein dat zijn/haar eigendom is.
- 1 op de 20 consumenten wil dat de as uitgestrooid wordt door het crematorium of op zee.
- Mensen van minstens 65 jaar zijn veel minder onverschillig aangaande dat punt (slechts 12%).

Basis: consumenten die voor lijkverbranding gekozen hebben

Conclusies

De doden herdenken

- Er bestaat een tweespalt in de bevolking: enerzijds vindt 1 op de 3 consumenten dat in onze huidige maatschappij de nagedachtenis van de doden goed in ere gehouden wordt, waarvoor ze het graf onderhouden en er bloemen op zetten en dagelijks herinneringen aan hun dierbare overledene ophalen, maar een derde van de consumenten vindt anderzijds dat de dodenherdenking niet genoeg geëerbiedigd wordt.

Allerheiligen

- In België gaat quasi 1 persoon op 2 het kerkhof bezoeken voor Allerheiligen. Het aantal bezoekers van kerkhoven is afgenomen tussen Allerheiligen 2008 en 2009 (van 59% naar 46%). De meest van hen gaan op 1 november naar het kerkhof en nemen bloemen mee om hun overledene(n) te gedenken.
- Gemiddeld geven de consumenten 31 euro uit om bloemen te kopen, die ze op 3 graven zetten.

Conclusies

Schikkingen aangaande de eigen uitvaartdienst

- Meer dan één consument op zes zegt dat hij/zij al schikkingen getroffen heeft voor zijn/haar eigen begrafenis en spreekt daarover met zijn/haar entourage. De meest voorkomende schikkingen gaan over het afsluiten van een uitvaartverzekering of een begrafenisplan, het kiezen van het kerkhof, van de begrafenisonderneming en van de soort ceremonie.
- Vier op de tien consumenten geven de voorkeur aan lijkverbranding en één op de vijf opteert voor teraardebestelling op een kerkhof. Vier consumenten op tien spreken aangaande dat onderwerp geen voorkeur uit. De interesse voor de lijkverbranding evolueert in een sterk stijgende lijn ten nadele van de teraardebestelling (van 29% in 2008 naar 41% in 2009).

Verantwoordelijke uitgever :
Marc Vandercammen

OIVO
Paapsemalaan 20 — 1070 Anderlecht
Tel. 02/547.06.11 - Fax. 02/547.06.01
www.oivo.be

Uitgave 2010
Catalogusreferentie — 1006-10

D 2010-2492-28
©OIVO

Prijs: 26 €

Overnames voor niet-commerciële doeleinden toegelaten mits bronvermelding